

שמחו על זה, ולכן כשראו בצערם הגדול של אביהם טענו ליהודה שאם הוא היה אומר להם להשיבו בודאי שהיו מקשיבים לו והיו מוצאים אופן אחר בכדי ליפטר מהרדיפה של יוסף בלי לצער את אביהם, וא"כ הרי מוכח מתוך סיפור הענין גופא שכל המחלוקת ביניהם היתה על פי דיני רודף, ודו"ק היטב.

ל"ז, כ"א. וישמע ראובן ויצילהו מידם.

עיינ בילקוט שמעוני שהביא מויקרא רבה [פרשה ל"ד אות ח'] בזה"ל: למדתך תורה דרך ארץ שכשיהא אדם עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמח שאלו היה יודע ראובן שהקב"ה כותב אחריו וישמע ראובן ויצילהו מידם בכתפיו היה טוענו ומוליכו אצל אביו. אלו היה אהרן יודע שהקב"ה כותב עליו הנה הוא יוצא לקראתך וגו', בתופים ומחולות היה יוצא לקראתו. אלו היה בועז יודע שכותב עליו ויצבט לה קלי עגלות פטומות היה מביא ומאכילה. לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביאים כותבים אותה ועכשיו שאין נביאים מי כותב אותה אליהו ומשיח והקב"ה חותם הה"ד אז נדברו וגו', עכ"ל המדרש.

ביאור הענין נלפענ"ד¹¹, שראובן, וכן אהרן ובועז, לא ידעו שדבר גדול נעשה כעת על ידיהן, והיה ראובן דומה שהוא מציל רק אח, אבל באמת אילו היה מוליכו אצל אביו היה חוסך את ישראל מגלות מצרים; וכן שליחותו של משה [לפרעה] היה ג"כ ענין

חשוב למאד שהרי כל התורה כולה תלויה ביציאת מצרים, וכן משא ומתן של בעז הוא ענין של לידת דוד המלך עליו השלום ומשיח, והללו בעת שהיו עסוקים בענין זה לא החשיבו הענינים כל כך, ויותר נכון לומר שהם לא ידעו שעשייתם זאת תהיה תורה, שהתורה וכן הנביאים יביאו עובדא זו לדורות, שאילו היו יודעין שענין היסטורי הוא בודאי שהיו מיפין את פנימיותם שגם הבר¹² יהיה גדל הערך, שהרי ענין לדורות הוא. ולפיכך סיימו חז"ל שגם עתה אל ידמה האדם שכיון שהתורה כבר חתומה אין שום חשיבות במעשים, אלא לא כן הדבר, כל מעשה טוב של יהודי הוא ענין של חטיבת עתידה של היהדות היא עד שאלהו ומשיח עסוקין בכתיבה והקב"ה חותם, כלומר עתידו של ישראל, ודו"ק.

ל"ז, כ"ב. למען הציל אותו מידם.

פירש"י וז"ל: רוח הקודש העידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו עכ"ל. עיינ ברא"ם שהקשה הלא בכור שאמר ראובן לזרקו היו נחשים ועקרבים, וכתב וז"ל: לא קשיא דאיכא למימר שלא ידעו שיש בו נחשים לא ראובן ולא אחיו שאילו ידעו שאר האחים זה לא היו מוכרין אותו מאחר שנעשה לו נס גדול כזה וניצל מן הנחשים שהרי נבוכדנצר הרשע כשראה את דניאל שנוצל מבור אריות מיד הרהר תשובה ואמר והיתיו גובראי אילך די אכלו קרצוהי די דניאל ולגוב אריותא רמו אינון ביניהון ונשיהון כ"ש בני יעקב זרע הקודש

11. כוונת רבינו ליישב קושית היפה תואר שם: חלילה לנו לחשוב כי ראובן רדף אחר הכבוד ובשביל הכבוד אשר התורה הנחילה לו התאמץ לעשות הטוב והצדק יותר בזריזות וכו'.

12. כנראה מלשון חיצוניות.